

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 182/05-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla v konaní o sťažnosti pplk. JUDr. J. K., bytom R., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., R., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Okresného súdu Rimavská Sobota vo veci vedenej pod sp. zn. RA - 1 T 4/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo pplk. JUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA - 1 T 4/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota p r i k a z u j e v konaní sp. zn. RA - 1 T 4/00 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Pplk. JUDr. J. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Rimavská Sobota je p o v i n n ý uhradiť pplk. JUDr. J. K. trovy konania 9 320 Sk (slovom deväťtisícristodvadsať slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. D., R., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. decembra 2004 doručené podanie pplk. JUDr. J. K., bytom R., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., R., ktoré bolo označené ako „*Ústavná s'ťažnosť proti nečinnosti Okresného súdu Revúca vo veci sp. zn.: 1 T 4/00*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že s'ťažovateľ namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 1 T 4/00, v ktorej je s'ťažovateľ obžalovaný pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Podľa § 15 ods. 2 písm. j) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov všetky práva a povinnosti prechádzajú k 1. januáru 2005 z Okresného súdu Revúca na Okresný súd Rimavská Sobota. V súčasnosti konanie pokračuje na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA - 1 T 4/00.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti uviedol, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v Banskej Bystrici sp. zn. ČVS: KÚV-52/22-99 z 24. mája 1999 bolo voči nemu vznesené obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a pomoc k pokusu spáchania trestného činu podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c) v spojení s § 8 ods. 1 a § 250 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona.

Personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky č. 205 z 21. júna 1999 v spojení s rozhodnutím ministra vnútra Slovenskej republiky č. p. KM-145/PK-99 z 30. augusta 1999 bol sťažovateľ prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru.

Krajský prokurátor v Banskej Bystrici ešte 10. septembra 1999 podal na sťažovateľa obžalobu Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“). Uznesením z 1. decembra 1999 krajský súd vec postúpil Okresnému súdu Revúca, na ktorom bola vedená pod sp. zn. 1 T 4/00. Okresný súd Revúca určil prvé hlavné pojednávanie 19. januára 2001 na 8. marec 2001. Hlavné pojednávanie bolo potom postupne odročované z dôvodov, ktoré nespôsobil sťažovateľ, na 17. máj 2001, 26. október 2001, 7. december 2001 a napokon na 11. január 2002. Posledné hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito. Uznesením z 3. apríla 2002 predseda senátu pribral znalca z odboru cestnej dopravy a uložil mu podať znalecký posudok na zistenie výšky škody na osobnom motorovom vozidle. Od tej doby až do podania sťažnosti ústavnému súdu Okresný súd Revúca vo veci podľa tvrdení sťažovateľa nekonal.

Sťažovateľ konkrétne namieta, že pri prerokovávaní jeho veci pred Okresným súdom Revúca došlo a dochádza nečinnosťou súdu k zbytočným priet'ahom, a to:

- v období od postúpenia veci krajským súdom uznesením z 1. decembra 1999 do prvého nariadenia pojednávania 19. januára 2001 a
- v období od znaleckého dokazovania na základe uznesenia z 3. apríla 2002 až do podania sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažovateľ tiež poukazuje na súvisiacu judikatúru ústavného súdu a uvádza, že využil na ochranu svojich práv sťažnosť v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, ktorú zaslal krajskému súdu. Predseda krajského súdu v odpovedi na sťažnosť

uznal jej opodstatnenosť, ale namiesto prijatia účinných opatrení oznámil sťažovateľovi, že súd začne konať až po 1. januári 2005.

Sťažovateľ napokon uvádza, že doba viac ako 5 rokov, počas ktorej sa nerozhodlo vo veci, je pre neho krivdou. Bol prepustený z Policajného zboru, je znižovaná jeho úcta a vážnosť, ako aj úcta a vážnosť jeho rodiny a nemôže vykonávať právo poľovníctva.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal takýto nález:

„1) Základné právo pplk. JUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Revúcej v konaní vedenom pod sp. zn.: 1 T 4/00 porušené bolo.

2) Okresnému súdu v Revúcej, resp. po 1. 1. 2005 Okresnému súdu v Rimavskej Sobote (§ 2 ods. 30 zákona č. 371/2004 Z. z.) prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 4/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3) pplk. JUDr. J. K. priznáva finančné zadosťučinenie 20.000,- Sk, ktoré je mu Okresný súd v Revúcej (resp. jeho nástupca) povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) pplk. JUDr. J. K. priznáva náhradu trov konania spolu 9.320,- Sk, ktoré je Okresný súd v Revúcej povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. D., R., do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd prijal 18. augusta 2005 sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 182/05-13.

Právny zástupca sťažovateľa JUDr. J. D. v liste z 30. augusta 2005 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Predsedička Okresného súdu Rimavská Sobota vo svojom vyjadrení z 27. júla 2005 a následne zo 7. septembra 2005 uviedla podrobný popis priebehu veci s tým, že na základe rozvrhu práce Okresného súdu Rimavská Sobota bol spis pridelený novému sudcovi

a vzhľadom na to, že ide o skutkovo a právne zložitú vec, zákonný sudca sa zatiaľ zaoberal štúdiom spisu. Na Okresnom súde Rimavská Sobota je vec vedená od 7. januára 2005. Predsedníčka Okresného súdu Rimavská Sobota zároveň oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd vo veci sťažovateľa konal a rozhodol bez jeho nariadenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zohľadňuje svoju ustálenú judikatúru, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k nastoleniu právnej istoty iným zákonom predpísaným spôsobom, iným ako je právoplatné rozhodnutie súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Ústavný súd musí najprv uviesť, že predmetná trestná vec bola spojená na spoločné konanie (§ 23 ods. 3 Trestného poriadku) s inou trestnou vecou, pričom v týchto veciach boli podané samostatné obžaloby. Obžaloba na sťažovateľa bola krajskému súdu podaná 13. septembra 1999 (sp. zn. 2 T 41/99). Na predbežnom prejednaní obžaloby konanom 1. novembra 1999 (od tohto termínu sťažovateľ označuje začiatok konania na Okresnom súde Revúca) rozhodol krajský súd o postúpení veci Okresnému súdu Revúca.

Okresnému súdu Revúca bola 3. augusta 1999 doručená obžaloba proti obžalovaným R. a H. pre trestné činy podľa § 235 ods. 1 a § 156 ods. 3 Trestného zákona. Okresný súd Revúca predložil vec krajskému súdu, aby rozhodol na základe § 25 Trestného poriadku o odňatí a prikázaní veci z dôvodu kolegiálnych vzťahov sudcov s dozorujúcim prokurátorom. Uznesením z 31. augusta 1999 krajský súd neodňal vec Okresnému súdu Revúca. Okresný súd Revúca rozhodol na predbežnom prejednaní obžaloby 29. novembra 1999 aplikujúc novelu Trestného poriadku účinnú od 1. septembra 1999 o postúpení veci krajskému súdu. Krajský súd na predbežnom prejednaní obžaloby 14. januára 2000 rozhodol, že neuznáva svoju príslušnosť a podľa § 24 Trestného poriadku postupuje vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie sporu o príslušnosť.

Najvyšší súd uznesením zo 16. februára 2000 rozhodol, že príslušným súdom je krajský súd, pričom toto uznesenie bolo doručené krajskému súdu 24. februára 2000. Krajský súd po uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu o jeho príslušnosti čakal približne 6 mesiacov na novelu Trestného poriadku, aby uznesením prijatým na predbežnom

prejednaní obžaloby 20. septembra 2000 postúpil vec Okresnému súdu Revúca. Až od 20. septembra 2000 mal Okresný súd Revúca k dispozícii spisy z obidvoch trestných vecí, ktoré neskôr spojil.

Preskúmaním doterajšieho priebehu konania sp. zn. RA - 1 T 4/00 (pôvodne 2 T 41/99) pred Okresným súdom Rimavská Sobota na základe predložených dokumentov, vykonaného dokazovania a spisu ústavný súd zistil nasledujúce skutočnosti:

1. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. RA - 1 T 4/00 ide o trestnú vec sťažovateľa, ktorý bol obžalovaný pre trestný čin podľa § 158 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) a § 250 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Trestného zákona. Zvýšená miera faktickej zložitosti vyplýva z toho, že vo veci sú traja obžalovaní a viac než tridsať svedkov. Okrem množstva svedkov sa musel súd vysporiadať aj so znaleckými posudkami. Kvôli faktickej zložitosti veci bolo prvé hlavné pojednávanie rozdelené do dvoch pojednávacích dní. V prípade správne zisteného a ustáleného skutkového stavu aplikácia práva už nie je náročná. Z tohto hľadiska vec nemožno považovať za právne zložitú.

2. Správanie sťažovateľa hodnotí ústavný súd ako súčinnosť. Z jeho správania možno vyvodíť skutočný záujem o vyriešenie otázky jeho (ne)viny, resp. trestu. Právny zástupca sťažovateľa sa pravidelne zúčastňoval na hlavných pojednávaniach, ospravedlnil len svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní pôvodne nariadenom na 26. október 2001.

3. Postup Okresného súdu Revúca možno popísať a hodnotiť nasledovne. Sťažovateľ výslovne namieta obdobie od doručenia spisu krajským súdom Okresnému súdu Revúca 3. decembra 1999 až do nariadenia prvého hlavného pojednávania na základe príkazu sudcu kancelárii z 19. januára 2001. Okresný súd Revúca v tomto období najprv čakal na rozhodnutie sporu o príslušnosť medzi ním a krajským súdom. Uznesenie najvyššieho súdu o príslušnosti krajského súdu bolo tomuto doručené 24. februára 2000. Po doručení uznesenia krajský súd nekonal a až 20. septembra 2000 postúpil vec späť Okresnému súdu Revúca (v súvislosti s nadobudnutím účinnosti novely Trestného poriadku). Okresný súd

Revúca bol pritom povinný v zmysle § 2 ods. 4 Trestného poriadku a čl. 48 ods. 2 ústavy postupovať čo najrýchlejšie z úradnej povinnosti a mal konať podľa zákona (Trestného poriadku), ktorý bol účinný, zvlášť s ohľadom na dokazovanie, ktoré sa postupom doby sťažuje.

Okresný súd Revúca v nasledujúcom období plynulo nariad'oval jednotlivé hlavné pojednávania. Hlavné pojednávanie, ktoré malo byť prvým hlavným pojednávaním, bolo z dôvodu ospravedlnenia neúčasti obhajcu spoluobžalovaného odročené z 26. februára 2001 na 17. a 18. máj 2001. V uvedenom termíne sa uskutočnilo prvé hlavné pojednávanie. Z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti obhajcu sťažovateľa a obhajcu spoluobžalovaného v letnom období bolo ďalšie hlavné pojednávanie nariadené na 21. september 2001.

Obe hlavné pojednávania pôvodne nariadené na september a október 2001 boli preročené pre ospravedlnenú neprítomnosť obhajcu spoluobžalovaného. Októbrové hlavné pojednávanie bolo odročené zároveň na žiadosť okresného prokurátora. Hlavné pojednávanie nariadené na 26. október 2001 bolo preročené na žiadosť sťažovateľovho obhajcu. Hlavné pojednávanie vytýčené na 7. december 2001 bolo preročené na žiadosť obhajcu spoluobžalovaného. Druhé hlavné pojednávanie bolo odročené, pretože obhajca spoluobžalovaného mal poruchu na vozidle. Tretie hlavné pojednávanie sa riadne uskutočnilo v marci 2002. V apríli 2002 bol uznesením ustanovený znalec, ktorý odovzdal znalecký posudok v auguste 2002. Štvrté hlavné pojednávanie bolo vzápätí odročené na 21. marec 2003 na základe žiadosti obhajcu spoluobžalovaného. Marcové hlavné pojednávanie bolo zrušené a odročené na neurčito, pretože spoluobžalovaný sťažovateľa sa stal práceneschopným. Jeho práceneschopnosť Okresný súd Revúca pravidelne sledoval, pričom obžalovaný oznámil, že jeho práceneschopnosť sa končí 10. novembra 2003. Hlavné pojednávanie bolo potom nariadené na 5. november 2004, ale neskôr bolo zrušené kvôli práceneschopnosti znalca.

Ústavný súd konštatuje, že napriek pravidelnému nariad'ovaniu hlavných pojednávanií konanie neprebiehalo plynulo, pretože obhajca jedného z obžalovaných pravidelne ospravedlňoval svoju neúčasť na hlavných pojednávaniach, ktoré potom museli

byť odročované. V skúmanom období tento obhajca ospravedlnil z deviatich nariadených hlavných pojednávanií svoju neúčast' na nich v šiestich prípadoch. Po podaní sťažnosti hlavné pojednávanie bolo opäť odročené na jeho žiadosť.

Obdobie od skončenia práceneschopnosti spoluobžalovaného 10. novembra 2003 až do nariadenia hlavného pojednávania na 5. november 2004, t. j. obdobie takmer jedného roka, predstavuje obdobie nečinnosti Okresného súdu Revúca.

Ústavný súd zhrnul, že prvé obdobie, počas ktorého sa riešila otázka vecnej príslušnosti, je obdobím nečinnosti. V druhom období Okresný súd Revúca pravidelne nariad'oval hlavné pojednávania so snahou rozhodnúť vec, ale zaneprázdnenosť obhajcu spoluobžalovaného narúšala plynulosť konania. Ústavný súd taktiež zistil takmer ročné obdobie úplnej nečinnosti Okresného súdu Revúca.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že v doterajšom priebehu konania zistil dve označené obdobia nečinnosti okresného súdu. Pritom aj obdobie, keď okresný súd konal a nariad'oval pojednávania, sa vyznačovalo neefektívnou činnosťou. Vzhľadom na to dospel k záveru, že v označenom konaní okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, čím bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov.

III.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím, že postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (na ktorý prešli všetky práva a povinnosti z Okresného súdu Revúca) v konaní sp. zn. RA - 1 T 4/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal Okresnému súdu Rimavská Sobota, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadosťučinenie 20 000 Sk, pričom tento rozsah bližšie neodôvodnil.

V dôsledku toho, že ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľa (a aj vzhľadom na dobu nečinnosti), považoval za potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy.

Vzhľadom na celkovú dobu konania Okresného súdu Rimavská Sobota poznačenú zbytočnými prietahmi v dôsledku neefektívnej činnosti vo veci vedenej pod sp. zn. RA - 1 T 4/00, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinil, a zohľadňujúc povahu a konkrétne okolnosti prípadu rozhodol, že sumu 40 000 Sk možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

2. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred

ústavným súdom advokátom JUDr. J. D., a priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v hodnote 9 320 Sk.

Trovy konania je Okresný súd Rimavská Sobota povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2005